

UTAJENÝ SVĚT

Arnošt Vašíček

MYSTERY
FILM

Čas čarodějů • Neviditelní strážci • Smrt přichází na povel
Tajemství zaklínačů • Poslové ze záhrobí
Nebezpečné pověry • Opravdu mrtvá záhada?

MYSTERY
FILM

Arnošt Vašíček

UTAJENÝ SVĚT

MYSTERY
FILM

Ostrava 2014

Arnošt Vašíček: Utajený svět
Mystery Film, Ostrava 2014
1. vydání Baronet Praha 1999

Copyright ©Arnošt Vašíček

Veškerá práva vyhrazena (All rights reserved)

Tato kniha ani jakákoliv její část nesmí být publikována, kopírována,
elektronicky ani jiným způsobem šířena bez výslovného povolení.

Vydal: Arnošt Vašíček - Mystery Film, Mánesova 20, Ostrava 2

Fotografie©Arnošt Vašíček, Profimedia a ČTK

Obálka, grafická úprava a sazba Josef Lid'ák

Vytiskla Tiskárna Oldřich Harok, 739 34 Šenov

Mystery Film

Ostrava 2014

ISBN 978-80-87730-22-5

OBSAH:

OSUD A VÍRA

POD KNUTOU EXTÁZE str. 9

Krotitelé plamenů - Zaklínači hadů -
Atrakce s příchutí smrti - Zázračný kámen

V ZAJETÍ MAGIE str. 33

Věčný úsměv - Podivné léčby - Čas čarodějů -
Oživlé mrtvoly - Neviditelní strážci - Neomylní detektivové -
Smrt přichází na povel - Krvavé oběti - Vysavač slin -
V obklíčení kanibalů

TŘETÍ OKO str. 93

Poslové budoucnosti

SMRT A ZÁHROBÍ

S PUNCEM NEOBYČEJNOSTI str. 103

Právo prořazované klackem - Nebezpečné pověry -
Čínský Nový rok - Na vlnách obav

ŽIVÍ V ZAJETÍ MRTVÝCH str. 113

Krvavé divadlo - Vykoupejte své mrtvé - Poslové ze záhrobí

PŘÍŠERNÍ DÉMONI NOCI str. 125

Přísně střežený hrob - Opravdu mrtvá záhada? -
Podezřelé shody - Pod křídly leyaků

NEVIDITELNÍ VRAZI str. 134

Tajemný nápoj - Vraždící mumie - Zabijí tě svým kouzlem -
Osudná maska

V ŘETĚZCI ZNOVUZROZENÍ str. 161

Důkazy o návratu - Výstraha a naděje

MUŽ A ŽENA

TĚŽKÉ BŘÍMĚ NAMLOUVÁNÍ str. 171

Pevnost hříchu a počestnosti - Nezdržuj se city -
Zaútoč na mne milostnou hůlkou - Tajná řeč -
Manželství na zkoušku - Vylosování partneri

TISÍC TVÁŘÍ LÁSKY str. 180

Hořké brány do ráje - Roztoužený dech pouště -
Proč žena chodí za mužem - Zdrženliví bojovníci -
Zašlá sláva harémů? - Případ nenasytného milovníka -
Případ opatrného milovníka - Právo první noci -
Páté kolo u vozu

DĚTI Z KLOBOUKU str. 195

Zabijáci podporují plodnost - Vymyťte z potomka zvíře -
Na prahu ženství - Obřízka krásných válečníků -
Okovy statečnosti

BOLESTIVÁ KRÁSA str. 199

Kruté ozdoby - Zářezy na kůži - Tajemství žirafích žen -
Ta váha si mě neváží

OSUD A VÍRA

POD KNUTOU EXTÁZE

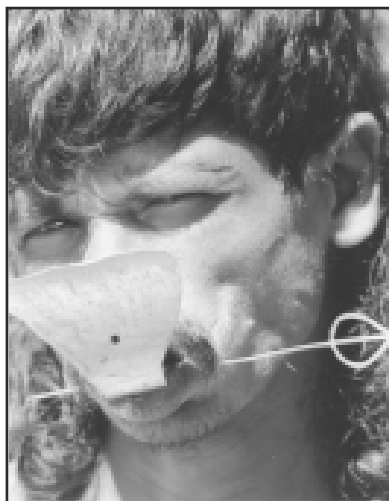
„Člověk, jehož duše je dokonale čistá a mysl zcela pohroužena v Bohu, dokáže zázraky. Jeho tělo odolá žáru ohně i nebezpečnému ostří meče. Bolest pro něj neexistuje a zranění, která by jiného zabila, nejsou poznamenána jedinou kapkou krve a ihned beze stop mizí. Proto můžeme tak snadno nést břímě utrpení...“

Fialově žlutý soumrak pokrýval krajinu tajemným šerosvitem. Ploché pobřeží mělké zátoky ožilo tisíci příchozích. Nad hladinou se vznášel hutný oblak vůně kadidla a páleného kafru. Atmosféra byla nabitá nervním napětím. Původně tiché modlitby se změnily v hlasitě zpívané ódy, doprovázené extatickými výkřiky „Arogara“ - „Sláva Bohu“. Někteří věřící začínali propadat transu. Jejich pohled ztratil jas. S očima potaženými matným povlakem nepřítomně zírali před sebe a lehce se

pohupovali v kolenou. V tom okamžiku jim připravení pomocníci začali propichovat tělo desítkami dlouhých hrubých jehlic. Každá z nich symbolizuje oštěp vítězství, s jehož pomocí bytost jménem Murugan nastolí na celém světě mír a harmonii. Vedle jehlic jsou zavěšovány obětiny. Celá záda a boky kajícníků zdobí zlaté a červené baňky. Každá visí na ostrém háčku zabodnutém hluboko do pokožky. Samotné jehlice pronikají do svalů až do hloubky tří centimetrů. Na ně je posazeno až dvacet kilogramů těžké posvátné kavadee. Jeho hmotnost zaryje hroty ještě hlouběji do kůže. Někdy je k háčkům navíc připojen malý vozíček. Kajícníci přesto necítí bolest. Z jejich těl nevytryskne jediná kapka krve.

Pochod s kavadee slouží k uctění Pana Murugan. Tento mladší syn boha Šivy a bohyně Umy je odvěkým ochráncem Tamilů a jejich jazyka. Tamilské komunity v Malajsii, na Srí Lance a Mauritiu uspořádávají na jeho počest obrovské slavnosti. Po celých deset dnů věřící vypuzují ze svých srdcí nenávisť, nepřátelství a vášně. Aby získali čistotu v myšlení, slovech i skutcích, denně se koupají, pojídají pouze vegetariánskou stravu a zdržují všech tělesných požitků. Za odplatu mohou nést slavnostně vyzdobené břímě.

Krátce před odchodem procesí kněží žehnají jednotlivým kavadee a recitují posvátné texty. Vzrušení davu roste. Kajícníci propadají dokonalé extázi. Dlouhým bodcem si nechají prorazit obě tváře a poslední silnou jehlicí probít jazyk na znamení, že jejich ústa jsou zamčena. Od této chvíle komunikují s Bohem pouze srdcem. Pak všichni odcházejí do chrámu. Cesta je dlouhá mnohdy i několik kilometrů. Většina věřících kráčí bosa. Několik zvláště oddaných kajícníků si pro svou strastiplnou pouť opatřilo dřevěné sandály, jejichž vnitřek je posetý ostrými hroty hřebíků. Každý krok musí být neskutečným utrpením. Procesí jde zvolna, často se zastavuje, aby poutníci mohli chvíli tančit na místě. Houpavý pohyb rozkmitává zabodnuté jehlice a háčky a vyvolává další vlnu ukrutné bolesti. Kajícníci ji zjevně nevnímají. Jsou šťastní. Před očima jim vyvstává obraz Boha.

Podle víry Tamilů každá pouť s kavadee pomáhá porazit zlo a přispívá k spasení lidstva. Nosič posvátného břemena svým utrpením odčiní spáchané hříchy, stane se čistým a získá požehnaní.

Pouť v úmorném vedru trvá často i více než půl dne. Když procesí konečně dorazí do svatyně, jsou kavadee sejmuta a jehlice vytaženy. Ani na jednom z těl kajícníků se neobjeví kapka krve.

Neuvěřitelná odolnost lidského organismu vůči bolesti není jediným udivujícím prvkem festivalu zasvěcenému Panu Murugan. Traduje se, že některé roky byly vykonány skutečné zázraky. Jedním z nich je oživení zabitých ryb. V dřívějších dobách totiž někteří věřící přinášeli jako oběti ryby. Kajícniku, který přísahal, že ponese rybí kavadee, se v předvečer slavnosti ve snu přesně zjeví místo, kde najde dvě ryby. Příštího rána se tam vypraví a snadno ryby chytne do kusu plátna použitého místo sítě. Každou rybu rozpůlí ostrým mečem a obě poloviny vloží odděleně do dvou hliněných hrnců s vodou, které pak upevní ke svému kavadee. Po chrámovém obřadu se vrátí nazpět k řece a otevře hrnce. Obě ryby současně obživnou. Jejich oddělené poloviny se spojí a ryby bez jakékoli známky zranění vklouznou do řeky. Naposled bylo rybí kavadee provedeno na

Mauritiu v roce 1967 starcem jménem Marimootoo Chellabrum. Jeho zázrak sledovaly stovky lidí a dosvědčili ho i přítomní zahraniční novináři.

Kuriózním je i svátek Kathi Poosai. Kněz a po něm i kajícíci vystupují na velmi vysoký žebřík, jehož příčky tvoří jak břitva ostré meče. Chodidla zasvěcených neutrpí újmu, ale cizinci, kteří se chtějí přesvědčit o ostrosti mečů, bývají často zraněni.

Tanec s příchutí zázraků jsem často pozoroval na Bali. Téměř vždy se odehrával podle stejného scénáře.

Tajuplné zvuky gongu zvyšovaly napětí. Tanečníci, svíjející se v rytmu divoké nervní hudby, zrychlili tempo. Náhle jeden z nich vytáhl malajskou dýku a vrazil si ji rovnou do oka. Také další muži propadli extázi. Uchopili své krisy a začali se jimi bodat do hrudi a do břicha. Někteří přitom prudce klátili rukojetí a s napjatými svaly tlačili ostří proti tělu. Na žádném z nich nebylo vidět sebemenší zranění a udusaná vyprahlá hlína pod jejich bosýma nohama čekala marně na jedinou kapku krve.

Bodání dýkou je součástí rituálního tance barong. Za pronikavých zvuků zvláštního orchestru se v podivuhodných tanečních kreacích utkává posvátná bytost Barong s čarodějem a démonem Rangdou. Jejich souboj symbolizuje nevyhnutelnou nutnost boje dobra se zlem.

V Barongově družině jsou přítomni muži, kteří při vrcholné fázi obřadu upadají do dokonalého transu. Říká se jim babuténi. Tento výraz je odvozen od pojmu buta, což znamená slepý. Zřejmě je tím míněná okolnost, že muži v dokonalé extázi jsou slepí vůči všem vnějším podnětům.

Někteří z nich se jen chvějí, třesou a sténají. Jiní usedavě pláčou a žádají svčenu vodu. Někdy se také v bezvědomí složí k zemi, kde leží bez hnutí, jakoby měli ruce a nohy svázané. Přihlízející dav je musí odnést do svatyně, kde se po čase proberou, aniž by tušili, co se s nimi dělo.

Podle hodnověrných svědectví se při výročních obřadech na počest vysvěcení chrámu v Jimbaranu konají rituální tance, při nichž si tanečníci v extázi bodají nebezpečně ostrými hroty kovových kopí. Přesto se málokdy babuténi zraní. Pokud

výjimečně dojde k úrazu, přisuzuje se vina tomu, že babuténi porušil některé předepsané tabu.

Zraněný nikdy nejde k lékaři. Je přenesen do Barongova pavilonu a léčen práškovým santalovým dřevem, rudým ibiškem, svícenou vodou a odříkáváním posvátných manter. I hluboké rány se zacelí do tří dnů, aniž by na kůži zůstala sebemenší stopa po jizvě.

Většinu babuténiů extáze příliš netěší. Když pomine, cítí se zmatení z toho, že byli předmětem veřejné podívané. Jsou vyčerpáni a obvykle se musí několik dnů zotavovat. Všeobecně se uznává, že jsou v okamžiku transu posedlí nějakým duchem,

Při tanci barong, předváděném pro turisty v Batubalanu, jsou tyto záchvaty transu jen dobře zrežirovanou podívanou, ale při pravých náboženských obřadech babuténi skutečně ztrácejí kontakt s realitou. Počínají si jako smyslu zbavení. Vrážejí si krisy do prsního svalu, někteří padají na zem a vleže na zádech tlačí na tělo dýkou. Žádný z jejich nožů nemá sice ostrou špičku ani dokonale broušené ostří, ale také to nejsou nevinné hračky.

který jim diktuje, co mají dělat.

Balijci věří, že každá osoba je subjektem božích a d'ábel-ských vlivů současně. Někteří lidé se s pekelnou mocí dovedou vyrovnat působením modliteb, amuletů nebo díky magické duchovní síle své osobnosti. Jiní, jako třeba babuténi, to nedokážou a jsou ovládáni nečistými silami, které je vedou k extázi. Tato skutečnost ovšem babutény v očích ostatních obyvatel nesnižuje. Balijci babutény respektují, jednají s nimi opatrně a snaží se jim pomoci.

Badatelé, kteří měli možnost sledovat tanečníky v extázi, dosvědčují, že nejde o simulaci. Soudí se, že většinu babuténu tvoří rozštěpené osobnosti, které jsou ke svým činům motivovány svou narušenou psychikou. Jakým způsobem dovedou bez zranění odolat ostří dýk, zůstává záhadou.

Jednou z možných odpovědí je teorie, podle níž babuténi ani v extázi neztrácejí zcela sebekontrolu a velice přesně umísťují kris na své tělo. Zároveň vytvářejí neustálý tlak proti rukojeti. Také bodání do oka je prý vysvětlitelné. Babutén umístí špičku své dýky proti volné pokožce nad horním víčkem, tam, kde začíná ochranná kost. Potom se prohne dozadu a tlačí špičkou krisu k vrcholku hlavy rovnoběžně a nikoli kolmo na lebku. V případě babuténu, kteří se bodají dvěma krisy najednou nebo na ně naléhají celou váhou svého těla, ale tato hypotéza neobstojí.

Samotné obyvatele Bali záhady tanečníků v extázi nevzrušují. Jsou přesvědčeni, že trans vyvolává neznámý duch, který vstupuje do babuténa a propůjčuje mu nadpřirozené schopnosti. „Je to sice tajemná, nepopíratelná součást života a jako takovou ji musíme respektovat a ne o ní zbytečně přemýšlet.“

Krotitelé plamenů

Temné údery bubnů věstily vyvrcholení obřadu. Tanečnice sundaly ze zdi svatyně hořící louče a začaly olizovat jejich plameny. V obrovské míse uprostřed posvátného prostoru

žhnulo hořící uhlí. Sedm žen tančilo okolo, zatímco ostatní vytvořili kruh a monotónním zpěvem přivolávali přízeň bohů. Ovzduší jiskřilo podivným napětím. Náhle jedna z tanečnic vnořila své ruce až po lokty do řezavého uhlí. S hlavou zvrácenou dozadu zírala nepřítomně ke stropu. Z úst se jí přitom řinula série nesrozumitelných ječivých výkřiků. Přítomný dav šlel.

Kořeny tohoto podivného zvyku zřejmě vyrašily již na samém úsvitu vývoje člověka, kdy se lidé ohně báli, ale zároveň ho nesmírně uctívali a zbožňovali. Zvláštní respekt pak získali ti, kteří dokázali ovládnout plameny, aniž by se sami zranili. Mistři ohně polykali žhavé uhlí, chodili po zapálených větvích nebo dokázali v ruce udržet rozžhavené železo. Odolnost vůči žáru byla považována za neomylný důkaz nadpřirozených schopností. V některých společenstvích šamani tak stále prokazují svou magickou sílu.

Na indonésckém ostrově Biak jsme sledovali úchvatný výkon starého kouzelníka. Jeho vychrtlou, shrbenou postavu halila pouze bederní rouška, a tak bylo dobře vidět, jak se vyschlá, svraštělá kůže třese na již dávno zesláblých svalech. Výrazné oči ve vrásčité tváři měly ale jiskru, zářily životem a silou.

Stmívalo se. Slunce již téměř zmizelo v oceánu. Poslední záblesky světla halily krajinu do přízračného oparu. Vesničané, shromáždění na písčitém pobřeží, ztichli. Odvěký rituál uctívání duchů lesa vrcholil prověrkou schopností starého šamana. Byla to skutečná zkouška ohněm. Věkem notně sešlého muže čekala dobrých šest metrů dlouhá hromada kamenů rozžhavených do běla. Na tuto úděsnou stezku se šaman neměl vydat sám. Vedle něj postávalo sotva desetileté děvčátko. Podaří-li se mu převést sebe i dítě přes překážku, aniž by utrpěli zranění, bude v kouzelnickém úřadu potvrzen. Pokud ne, odejde zemřít do džungle.

Shromáždění nervózně vyčkávalo. Šaman tiše odříkával magické formule, koncentroval sílu a soustředil se na malou společnici. Pak uchopil děvčátko za ruku a oba bosí vkročili do sálající hromady. Nespěchali, kráčeli zvolna, s rozvahou, jako kdyby šli na poklidnou večerní procházku. Dítě očividně

ovládal trans, nechalo se vést rozžhavenými kameny, aniž tušilo, co se s ním vlastně děje. Když v pořádku dorazili na druhou stranu, dav ocenil výkon nadšeným pokřikem. Šaman si toho nevšiml. Pomalu třel dívce temeno hlavy a přiváděl ji k vědomí. Pak se odebral k obětišti a děkoval bohům za milost.

Nejproslulejším rodištěm ohnivých mužů je Bega, malinký ostrůvek v souostroví Fidži. Podle prastaré pověsti byl jediným místem, které přečkalo potopu světa. V těch časech vedl tamní kmen Sawau náčelník Tingalita. Jednou prý zachránil před smrtí

samotného Boha ohně. Za odměnu obdržel schopnost vzdorovat žáru. Proto mohou lidé z kmene Sawau vstupovat do ohniště a neshořet. Legendu potvrzuje skutečnost. Muži z Bega stále ovládají zděděné umění. Po dvou týdnech příprav, kdy se straní žen a dodržují speciální dietu, bez újmy dovedou přejít přes hromadu rozpálených kamenů. Každý z chodců má na kotnících náramky upletené z kapradiny. Říká se jim draunibalala a skrývají prý kouzlo, které brání žáru. Obřad slouží k uctívání

Boha ohně, k prokázání nadpřirozené moci kouzelníka a k očistě duší vesničanů.

Podobný ráz mají i pozůstatky prastarého kultu ohně i na jiných ostrovech v Tichomoří. Na Tonze a Samoi je uspořádáván tanec s pochodněmi. Předvádějí jej zvlášt' vybraní a vycvičení muži. V čem spočívá tajemství jejich přípravy, není známo. Jisté je pouze to, že jsou naprosto imunní vůči žáru. Ve vrcholných okamžicích svého vystoupení jsou tanečníci doslova zalití plameny. Z ohnivé sprchy ale vystupují bez sebemenší popáleniny.

Krocení plamenů není jen výhradní dovedností hrstky vyvolených. Za určitých okolností dovede odolat žáru téměř každý.

Indiáni kmene Navajo se každý rok podrobují očistě v plamenech. Svléknou se, rozdělají oheň a postaví okolo něj. Všichni se modlí, zatímco šaman mává obětním darem a miskou skadidlem do čtyř světových stran. Ve vypjaté atmosféře propuká obřadní tanec. Ženy tahají nohy po zemi, točí se okolo ohně, muži je přeskakují nebo se jimi proplétají. Po této předehře se ženy oddělí od mužů. Šaman vytahuje z ohně žhavá polena a přikládá je nejdříve na vlastní nohy a pak na nohy dalších účastníků obřadu. Všichni, kteří cítí bolest, musí pokračovat v modlení, dokud svůj strach nezvládnou. Poté každý vypije misku slané vody a zvrací do nádoby naplněné pískem. Komu se nepodaří vyvolat zvracení, je považován za nečistého. Bohové nepřijali jeho oběť v plamenech a tak musí celý obřad opakovat. V džunglích Srí Lanky žije posledních čtyři sta příslušníků etnické skupiny Veda. Muži této primitivní společnosti se zabývají především lovem a veškerou starost o rodinu přenechávají ženám. V okamžiku, kdy jejich dítě onemocní, ale přejímají vůdčí roli. Nejdříve svého potomka uspí ukolébavkou a pak provedou neobvyklý rituál. V obrovském hrnci uvedou do varu několik litrů mléka. Otec nemocného dítěte a spolu s ním i další příslušníci rodiny se za divokého tance uvedou do transu. Přitom se šlehají větvičkami a rozstříkují po svých tělech kapky vařícího mléka, zbytek si otec vylije na hlavu. Přetrpěnou

bolestí jsou zaplašeny zlé síly a dítě se rychle uzdraví.

Mezi více než dvěma desítkami tradičních posvátných tanců na ostrově Bali zaujímá výjimečné postavení „sanghyang“. Říká se mu také sestup bohů. To proto, že tanečníci prý do sebe

nechávají vstoupit určitá božstva a to jim umožňuje dosahovat nadpřirozených výkonů. Mohou například poletovat vzduchem jako při levitaci nebo uzavřít spojení s ohněm. Před zahájením obřadu jsou na nádvoří chrámu zapáleny skořápky kokosových ořechů. Záhy z nich vzniká rudě žhnoucí uhlí. Tanečníci vstupují do žároviště, berou rozžhavené uhlíky do dlaní a kopou se v ohni. Podle mínění domorodců každý tanečník ztrácí v tom okamžiku vědomí a je řízen magickými silami.

Jeden z posledních příslušníků kmene Védů.

schopnosti, pevně věří i vyznavači vúdú. Toto náboženství vzniklo na Otročím pobřeží v západní Africe. V upravené podobě zakořenilo i na Haiti, Jamaice a silně je rozšířeno i v Brazílii. Slovo vúdú pochází z jazyka kmene Fou a znamená „duch“.

Reportérky Carol Beckwithová a Angela Fisherová se zúčastnily vůdského rituálu Kokuzan u kmene Ewe v Togu.

„Vítalo nás rytmické dunění bubnů, když jsme se písčitou pěšinou ubíraly k volnému prostranství na pobřeží, kde právě Kokuzan nabíral obrátky. Stovky vyznavačů z okolních vesnic opustily své chýše s doškovými střechami, aby holdovaly slavnosti, jenž se koná každé tři roky. Ve vlnivém tanci za zvuků strhujících zpěvů a obětmi zvířecí krve věřící vzdávali hold Bohu Flimani Koku, tomu, jež uzdravuje.“

Uctívání Flimani Koku zde začalo asi před sto lety, kdy předkové Ewů přinesli jeho fetiš – velkou kalebasu se čtrnácti posvátnými noži z Beninu do Aflaa. Fetiš, opatrovaný knězem, byl nyní na prostranství vystavován na odív.

Naši pozornost upoutal muž na pokraji stavu vytržení. Uchopil velký dřevěný hmoždír a nádoby si postavil na hrudník. Čtyři muži, jeden po druhém, bušili mohutnými kůly do hmoždíře. Čekaly jsme, že mužův hrudník bude těmito rány určitě zle pošramocen. On ale vyskočil, odhodil hmoždír a odtančil bez nejmenší úhony.

Čtyři muži vytáhli z posvátné kalebasy nože a namířili je na kuře, které si nějaký chlapec přidržoval na hlavě. Netrvalo víc než pár vteřin a pták, aniž by se jej dotklo ostří, byl po smrti, když se předtím několikrát zachvěl a zasténal. Užasly jsme podruhé. Kuře dali vařit na oheň do nádoby z tykve, kalebasy. Té oheň neublížil.

Jak jsme si měly vysvětlit, co jsme viděly? Prostě jsme nemohly. Ale vyznavači vůdů žádné vysvětlení nepotřebují. Víra stačí.

Všude kolem nás účastníci slavnosti Kokuzan jakoby posouvali hranice bolesti. Jedna žena si házela písek do otevřených očí, jakýsi muž si rozřízl břicho stěpem skla, ale nekrvácel, jiný polykal oheň.

Poblíž nás jeden věřící, možná pěstitel yamů nebo rybář, rozpálil v praskajících plamenech ručně kované nože. Jiný muž si potom položil jeden z těchto nožů na jazyk. Trnuly jsme při

tom pohledu a nemohly jsme věřit svým očím, když to udělal několikrát a jazyk mu přitom ani nezrůžověl.

„Bohové nás chrání,“ vysvětloval nám Doavu Hayibor Atsivi, hlavní kněz při Kokuzanu. „Oni řídí naše konání a říkají nám, jaké medicíny máme brát.“

Všichni vyznavači vúdú užívají v útlém věku tinkturu z vody, různých semenek a mletých ořechů, o níž věří, že je bude chránit před zlými duchy až do stáří. Aby posílili účinek tohoto lektvaru, dodržují účastníci Kokuzanu ještě tyto příkazy božstev dva týdny před slavností se odříkat sexu, nejíst kozí maso a přijít s čistým srdcem.“

Je zvláštní, jak jsou tato pravidla až podezřele shodná pro všechny podobné rituály, i když je provádějí vyznavači jiného náboženství.

Tamilští hinduisté na Mauritiu pořádají slavnost zasvěcenou jedné z forem božství nazvané „Amman, Matka“

Deset dnů před vyvrcholením je v příslušném chrámu vztyčena vlajka, na níž je zobrazen lev. Od toho okamžiku začíná půst a modlitební období. Věřící si zcela odřeknou maso, alkohol a cigarety. Nevyčerpávají se sexem. Spí na rohoži rozprostřené na podlaze uprostřed domu a snaží se zbavit nečistot, jak tělesných, tak duševních. Pravidelně se omývají, tlumí své žádostivosti a vášně. Večer co večer se shromáždí u chrámu, aby se modlili a pěli chvalozpěvy na Amman a soustředili se na božstvo.

V den konání obřadu se podrobí rituální koupeli v řece, obléknou si tradiční, kurkumou obarvené oděvy a označí svá těla nábožnými symboly. Nejčastěji to bývá trojitá, třemi prsty provedená, bílá vodorovná čára na čele, na ruce, trupu a na ramenech. Každý věřící si ke slabinám upevní malý citron. Potom se seskupí do procesí a vedení knězem zamíří k chrámu.

Na nádvoří svatyně je již připraven příkop, dlouhý obvykle okolo 4,5 m a široký 1,5 m, který je vysypán 15centimetrovou vrstvou žhavých uhlíků. Když procesí dojde na místo, kněz předepsanými úkony nejdříve vyžene všechny zlé mocnosti, které by mohly narušit pochod ohněm. Pak strhne ze sebe věnec

a hodí jej do příkopu a přitom žádá Matku o dovolení projít příkopem. Pokud dostane souhlas, vstoupí do jámy za zpěvů a výkřiků. Potom dá znamení ostatním kajícím. Ti, jeden za

Příprava na slavnost k uctění božstva Amman.

zkouškou ohněm projevít svou oddanost Bohu anebo tak naplnují přísahu, kterou složili při prosbách o uzdravení z nevyléčitelné choroby nebo při jiné těžké životní situaci. Možná je to také projev pokání, jimž se u „Matky“ vyprošuje ochrana před přírodními pohromami.

Daleko tajemnější než původ ohňových obřadů je jejich samotná podstata.

Jak je možné, že lidský organismus vydrží nepředstavitelný žár a je schopen čelit plamenům navzdory všem fyziologickým zákonům? Proč lidé, kteří by jindy při styku s ohněm utrpěli těžké spáleniny, dovedou po dobu rituálu snášet i velmi vysoké teploty?

Hledání odpovědi na tyto otázky stále pokračuje. Dosud se

druhým, projdou bosýma nohama po ohni. Některé věřící ženy procházejí sálající stezkou s dítětem v náručí. Všichni jsou přesvědčení, že Matka rozprostřela své sari /oděv/ přes žhavé uhlíky, takže mohou kráčet příkopem jako po vlněném koberci. A opravdu jejich chodidla tak vypadají. Nenesou sebemenší stopu spálení.

Původ této slavnosti je zahalen rouškou tajemství. Předpokládá se, že věřící chtějí

objevilo několik, vesměs neprokázaných, hypotéz. Podle M. R. Coye vytvářejí kapičky potu na lidském těle dostatečnou bariéru mezi rozžhavenou věcí a člověkem.

Psycholog Harry Price byl zase přesvědčen, že „jádro pudla“ spočívá ve velmi krátkých dotecích rozžhaveného uhlí. Chodidlo je prý podrobena žáru jen půl sekundy, což nestačí ke vzniku spáleniny.

Profesor Jearl Walker z Cleveland State Univerzity se rozhodl obě teorie osobně prověřit. Ve své výpovědi, kterou otiskly Lidové noviny říká: „Vycházím z toho, že rozžhavené dřevěné uhlí i přes vysokou teplotu obsahuje jen málo energie. Přejedтели přes něj velmi rychle, na vaše chodidla bude přeneseno pouze minimum tepla.

Je to jako když vytáhnete bábovku z trouby. I když je právě upečená a může dosahovat teploty kolem 300 stupňů Celsia, je špatným vodičem tepla, takže se při letmém dotyku nespálíte. Nezkoušejte se ale dotknout železné pánve!

Druhým faktorem, který chodidla ochraňuje, je vlhkost. Někteří z odvážlivců, kteří chodí po žhavém uhlí, se před aktem samým procházejí ve vlhké trávě nebo si nohy polévají vodou. Voda, která se zahřívá a odpařuje, absorbuje energii z uhlí.

Je to stejné jako když si naslíníte prsty, abyste zhasili svíci. Při odpařování se voda navíc chvilkově mění na tenký film, který chodidlo na okamžik izoluje.“

Redakce k tomu dodává: „Při vlastních pokusech se profesor Walker rozhodl své nohy nepolévat. Spolehnul se na to, že vzhledem ke strachu ze spálení se mu chodidla natolik zpotí, že budou dostatečně chráněná. Při prvních čtyřech pokusech to fungovalo skvěle. Při pátém však sebevědomý Walker již zapomenul na svůj strach. Jeho nebojácnost mu přivodila ošklivé popáleniny.“

Je tedy záhada rozluštěna? Stěží!

Tamilové procházejí po ohni velmi pomalu, takže teorie o krátkých dotycích neobstojí. V různých koutech světa jsem sledoval více než desítku ohňových obřadů a ani v jednom

případě nebyla používána voda. Chodci po uhlí či přímo v plamenech měli často lehký oděv sahající až k zemi. Jak to, že se šaty nevznítily? Proč při obřadech vúdú lze vařit v nádobách z tykve a otevřený oheň je ani trochu nepoškodí?

Nelze ale popřít, že v odolnosti lidského organismu jistou roli hrají sugesce a dokonalá koncentrace.

Nasvědčuje tomu událost, kterou jsem zaznamenal na Madagaskaru. Na jihu tohoto ostrova poblíž vesnice Berenty Antanosyové uspořádali taneční slavnost. Její neplánovanou součástí se stal i nezvyklý výkon místního šamana. Obrovská planoucí hranice, kolem níž se ceremoniál odehrával, se začala naklánět a hrozila zřícením. Šaman vstal, přistoupil k ohni a holýma rukama rozvázně a pomalu vybíral sálající polena a znovu je ukládal. Přitom pro větší efekt neopomněl několik nejohnivějších kusů olíznout a přejet si jimi pod paží i přes jiná zvláště citlivá místa. Když jsme pak po skončení slavnosti seděli ještě chvíli kolem ohně, povídal si s námi i onen šaman. V jednom okamžiku si chtěl připálit doutník, který jsem mu daroval. Z ohně vytáhnul rozpálenou větev a jak ji přistrkoval k ústům, kus žhavého dřeva mu upadl na nahou nohu. Šaman se zachoval jako kdokoli z nás. Bolestně zasyčel a vykřikl cosi, co by se zřejmě nedalo otisknout. Jeho mysl nebyla v tom okamžiku dostatečně koncentrována na překonání žáru a tak jeho organismus reagoval naprosto přirozeně bolestí a spáleninou.

Podle psychiatra dr. W. Sargenta je naprostá většina těchto fenomenálních výkonů možná jen při hlubokém transu. Stejný názor zastává i docent G. Stephenson. Tento realisticky smýšlející Evropan se zúčastnil ceremonie shintoistů. Kněz jej odvedl nejprve do chrámu, kde mu posypal hlavu solí a pak jej přiměl vkročit do téměř třicet metrů dlouhé ohňové jámy. Stephenson ji dokázal celou projít nezraněn a cítil přitom pouze mírné svědění na chodidlech.

Zdá se, že účastníci ohňových obřadů se dostávají do absolutního vytržení, které jim umožňuje „přehodit“ tělesné funkce na jiný řád. Tělo jakoby ignorovalo okolní prostředí a zcela se izolovalo.

Je nesporné, že když hypnotizér vsugeruje uspanému člověku představu, že místo tužky se ho dotýká rozžhaveným hřebíkem, pak hypnotizovaný nejen vykřikne bolestí, ale na jeho kůži se může objevit i popálení, jako byl skutečně zraněn rozpáleným předmětem. Tělo v tomto případě nereagovalo na skutečnost, ale na povel z mozku. A v případě kajicníků probodávajících se ostrými předměty nebo přecházejících přes ohňové jámy je tomu také tak..

Pokusy provedené v Německu, Spojených státech a v Indii prokázaly, že v mozku lidí schopných překonávat bolest se v okamžiku utrpení vždy objevují vlny skupiny théta, které se normálně vyskytují jen za hlubokého spánku. Centra bolesti jsou tím utlumena. Také kůže vykazuje měřitelné změny vodivosti. Mozek je jakoby uspan a sděluje, že se nic neděje. Tělo na jeho příkaz ignoruje podněty, které by mu jinak velmi ublížily.

Silně věřící jedinci si stav vytržení navodí sami. Méně oddaným musí pomoci kněz či šaman. V případě, že je víra pouze předstírána a v duši panuje nejistota, dochází ke katastrofě. Na jedné z hinduistických slavností v Piestermaritzburhu v JAR se těžce popálil celý průvod kajicníků.

Překonávání utrpení mnohdy slouží i jako unikátní detektor lži. Na indonésském ostrově Ambon je zloděj nebo i muž podezřelý z nevěry podroben zkoušce ohněm. Pokud se mu podaří přejít přes rozpálené kameny bez zranění, prokázal svou nevinu. Když se popálí, čeká jej trest. Podvádět je nemožné. Vlastní duši nelze obelhat a tak, je-li obtížena vinou, nedovolí, aby tělo vykonávalo zázraky.

Přesvědčení, že s myslí koncentrovanou na Boha lze dokázat i nemožné, a že případné utrpení je trestem za spáchaná provinění, jsou zřejmě základními kameny ohňových obřadů. Z tohoto pohledu pak průchod plameny není jen nezvyklou atrakcí, ale rozhodně má hlubší smysl.

Zaklínači hadů

Stmívalo se. Stavby z načervenalého kamene a cihel, které jsou pro Marrákeš tak typické, v posledních paprscích zapadajícího slunce ještě více zrudly a nabyly téměř šarlatového odstínu. Město sužované celodenní hladovkou, jak ji předepisuje postní měsíc ramadán, se pomalu probouzelo k životu. Na jedné ze zdí lemující rozlehlé náměstí Džema El Fna se začalo odehrávat pitoreskní stínové divadlo. Ještě před časem zde pro výstrahu visely hlavy popravených zločinců a právě tato přehlídka umrlců vysloužila náměstí přívizsko Sdružení mrtvol. Nyní se na zdi ve hře světél a stínů začaly odrážet pochodně polykačů ohně. Humoristé a vyprávěči hrdinných i milostných eposů vytlačili ze scény vykládače koránu. Celé prostranství se změnilo v jedno obrovské jeviště, na němž kralovaly četné skupiny kejkliřů, kartářek, věštkyň, jasnovidců a artistů.

Procházel jsem mezi hudebníky a tanečníky, sledoval kouzelníky a hlavně muže, který k sobě přilákal početný dav zvědavců. Jeho rekvizity byly prosté. Na malém improvizovaném pódiu stály dvě slaměné ošatky, z nichž vyčnívaly lehce se vlnící kožené pytle. Muž sáhnul do jednoho z nich a s pomocí svého asistenta obratným pohybem vytáhnul dva hady. Kroužil s nimi kolem svého těla a hlavy, nadhazoval je do výše, nechával stahovat smyčky okolo svých rukou, aby ve vrcholném okamžiku představení náhle políbil vztekle syčící tlamu s rozeklaným jazykem. Dav nadšením vzdychl a já vzápětí také, ale bez nadšení.

Zaklínač totiž nečekaně zavěsil jednoho ze svých hadů okolo mého krku a druhému dovolil, aby mi omotal ruce. Z úst se mu přitom řinul vodopád nesrozumitelných slov. Jak jsem se dozvěděl později, prostřednictvím zařikávacích formulek a hadovy magické síly mi mělo být zaručeno štěstí a zdraví. Zaklínač byl zřejmě mistrem svého oboru. Obojí mi totiž bylo dopřáno. Měl jsem skutečně štěstí a jeho povedený kousek

s jedovatým plazem ve zdraví přežil.

Hadi byli a jsou pravděpodobně nejobávanějšími a zároveň nejobdivovanějšími živočichy v dějinách lidského rodu. Ať již byli zatracováni jako zplozenci pekla nebo uctíváni jako božstvo, vždy existovaly snahy o jejich ovládnutí. Tak se již před tisíciletími zrodila podivuhodná profese zaklínačů hadů. Jejím hlavním cílem je pomocí čarovných praktik zbavit plazy smrtelných zbraní a využít jejich magickou sílu ve prospěch člověka.

Národy střední Afriky považují hady za bytosti rozdělené na dva druhy, božské a nesmírně zlé. Ty první je nutno uctívat, a ty druhé pomocí kouzel a zaklínání ovládnout, ale nikoli usmrčovovat. Zabíjet hady se nepokoušejí ani Zuluové. Většina z nich je totiž přesvědčena, že plazi, kteří se usadili v blízkosti jejich příbytků, jsou duchové zemřelých příbuzných, převtělení v hadí podobu. Proto se neodvážjí je usmrtit, ale požádají zaklínače, aby hady vyhnal z okolí jejich chatrče. U některých kmenů v Sudánu má uctívání hadů ráz totemového kultu. V Beninu a v Nigerii jsou na mnoha místech vybudovány chrámy, v nichž sídlí posvátní hadi. Lidé si u nich vyprošují milost a pomoc při důležitých okamžicích svého života. Mnohé animistické kmeny považují hada za symbol satana, jehož prostřednictvím může zaklínač léčit nemocné i zabíjet nepřátele. Stejně jako v Bibli je had představitelem nečistých sil, které připravily člověka o jeho přátelství s Bohem a navždy jej zbavily výsady nesmrtelnosti.

Domorodci z jihozápadního břehu jezera Viktoria o tom vypráví: „Jednoho dne Bůh požádal člověka, aby v noci nespal, protože mu přinese dobrou zprávu. Toto přání však vyslechl i had a ukryl se v chatrči. Člověk bděl, jak mu Bůh přikázal, ale po čase ho přemohl spánek.

O půlnoci Bůh přišel a volal člověka, ale místo něho se ozval had. Bůh se domníval, že mluví s člověkem a pravil: „Věz, že zemřeš, ale že zase vstaneš z mrtvých. Zestárneš, ale dostaneš novou kůži a opět omládneš – ty, tvé děti a tvoji vnuci.“

Ráno se člověk probudil, odebral se k Bohu a tázal se ho, proč nepřišel se svým poselstvím.

Hinduistický bůh Višnu je často zobrazován ve společnosti obrovského hada.

Bůh řekl: „Což nemluvil jsem s tebou tuto noc?”

„Nikoliv,“ odpověděl člověk.

„Pak to byl had – necht’ jest navždy proklet. Proto jej zabij, kdykoli se s ním setkáš. Had dostane novou kůži a opět omládne, ale pokud se tebe týče, ty zemřeš a nevstaneš již z mrtvých – ty, tvoje děti a vnuci.“

Zaklínání hadů není v Africe jen ozvěnou minulosti. Někteří mistři tohoto oboru si vydobyli věhlas, překračující hranice černého kontinentu. Na počátku dvacátého století se proslavil šejk Mussa z egyptského Luxoru. Tento potomek slavného rodu zaklínačů byl jakousi obdobou středověkých krysařů. Svou živnost provozoval ve veřejných budovách, hotelích, obchodech i v domácnostech. Prostě všude tam, kde se objevilo podezření, že bezpečnost lidí a domácího zvířectva ohrožuje jedovatý plaz. Mussa dokázal neuvěřitelně rychle hada nalézt, a pomocí tajemných zaříkávacích formulek ho přimět k opuštění úkrytu. Pak ho obratně polapil. Za svůj život odchytil stovky plazů. Nikdy je ovšem sám neusmrcoval, aby, jak byl přesvědče-

n, nepřišel o nadvládu nad nimi. Hady dával do košíku se škorpióny a tak je zbavoval života. Tradovalo se, že je členem sekty dervišů, kteří se specializovali právě na krocení jedovatých hadů a jako takoví měli přímo magické schopnosti.

Některé z Mussových kousků jsou skutečně nepochopitelné. Podle svědků jednou vnořil ruku až po rameno do koše plného smrtelně jedovatých hadů, aby vytáhnul předmět, který mu tam upadl. Na druhé straně nelze přeslechnout smutnou řeč kroniky jeho rodu. Mussův dědeček zemřel na uštknutí zmijí. Nejmladší syn se po několikaměsíčním výcviku a zasvěcení do tajů zaklínání vypravil do pouště, aby tam chytil svůj první úlovek. Domů se již nikdy nevrátil. Byl nalezen mrtev s tělem zkrouceným křečí, jakou vyvolává hadí jed. A konečně Mussa sám, jak na jaře 1937 informovala většina evropských deníků, zemřel na následky uštknutí. Podle mínění zasvěcenců se tak stalo proto, že na okamžik ztratil koncentraci a přestal hada ovládat prostřednictvím hypnózy.

Telepatické spojení mezi člověkem a plazem je údajně hlavním klíčem k tajemství zaklínačů hadů. Naznačují to i příslušníci bratrstva ben Aissa.

Zakladatelem této velké sekty zaklínačů byl Sidi Mohamed ben Aissa. Návštěva jeho hrobu v marockém Meknesu je první povinností každého nového uchazeče o členství. Bratrstvo bylo svého času rozšířeno po celé severní Africe a ještě dnes má dostatek adeptů. Mnozí z nich jsou pokojnými řemeslníky a obchodníky, kteří se pouze na pět dní v roce změní ve zfanatizovaný dav. U příležitosti oslav narození proroka Mohammeda putují Meknesem, bijí se do hlavy železnými koulemi, bodají a řežou se noži, polykají střepiny skla a hltají čerstvě vyvržené vnitřnosti zvířat i s jejich obsahem. Nejschopnější z nich se pak věnují zaklínání hadů.

Zasvěcení je připravováno většinou v lesích na jih od Atlasu, v nichž je velké množství jedovatých plazů. Podrobnosti o výcviku se tají. Podle jistých indicií jsou členové sekty do jisté míry imunní proti uštknutí. Jakým způsobem toho dosahují, se nepodařilo zjistit. Podle jedné verze povolna užívají hadí jed

a pijí bylinné extrakty, které posilují organismus.

S podobnými praktikami jsem se setkal i v Negevské poušti, která přímo oplývá jedovatými plazy a štirý. Beduíni se proti nim brání tím, že si navykají na jed už od dětství. Rodiče chytají škorpióny. Spálí je a ohořelá těla nechávají dětem cucat jako bonbóny. Zkrátka nepřijdou ani kojenci, kterým se do mléka přimíchává alespoň popel ze spálených štirů.

Podle jiné domněnky zaklínači hady díky nedostatečné stravě oslabují a zbavují tak obranných reflexů.

V Praze počátkem dvacátého století předváděl jeden člen sekty své umění. Podle dochovaného svědectví se vždy před produkcí nadýchal jakéhosi narkotika a tak se uvedl do stavu extáze.

A konečně je zde verze, podle níž jsou hadi ovládáni pomocí hypnózy a sugesce. Stejně jako proutkař prostřednictvím virgule vycítí blízkost kovů anebo vody, tak zaklínač vnímá úmysly hada, může mu silou své vůle přikázat, jak se má chovat. Telepatické spojení mezi člověkem a plazem ale nesmí být přerušeno, jinak hrozí nebezpečí uštknutí.

Naznačuje to i případ, který se před časem udal právě na náměstí Džema El Fna v Marrakeši. Hada, který se zdál naprosto bezvládný, si nechal okolo rukou omotat jeden Evropan. Zaklínače kdosi vyrušil ze soustředění. Tlačícím se davem zřejmě podrážděný had náhle zaútočil. Uštknutý muž i přes okamžitě poskytnutou pomoc po několika hodinách utrpení zemřel.

Atrakce s příchutí smrti

„Pojďte, něco vám ukážu,“ navrhnul Samai a začal mě pobízet k odchodu. Poposedávali jsme v blahodárném stínu velké slaměné stříšky hostince v jedné z vesnic poblíž Bangkoku. Od mého pobytu v Maroku uplynulo již několik let a nebyť našeho setkání, otazníky vyvolané příhodami s tamními zaklínači hadů

by asi dávno pohřbil příval jiných zážitků.

Samai je sice trochu s nadsázkou, přesto však s úctou, prezdíván Otcem hadů. Dlouhá léta byl předákem loveckých expedicí pro Pasteurův institut v Bangkoku, který vlastní nejstarší hadí farmu na světě. Začínal ovšem jako pomocník zaklánače. Z domorodých chatrčí ukrytých v thajské džungli dokázal odstranit stovky plazů. Jednou prý vsunul ruku mezi kořeny mohutného stromu, kde se usadilo několik kober a vytáhnul jednu po druhé. Vesničané jej od té doby považují za čaroděje.

Samai své nadpřirozené schopnosti popírá a připomíná, že byl šestnáctkrát uštknut a jednou mu velká krajta při zápasu v bažinách zlomila pár žeber. “Na zaklánačství není nic zázračného,” říká. “Vykonávat tuto profesi ovšem může jen omezený počet lidí, kteří jsou

od přírody vybavení potřebnými vlastnostmi.“

Dopili jsme pivo a zamířili k malé kruhové manéži obklopené houfem zvědavých turistů. Předváděná show právě vrcholila. Na prostranství ohraničené vodním příkopem byli vpuštěni tři jedovatí plazi. Chlapec, který mezi ně vskočil, nemohlo být více než patnáct. Obratným, téměř tanečním krokem poskakoval z místa na místo a najednou prudkým švihem uchopil jednoho z plazů za hlavu. Pevně jej sevřel a v napřážené ruce držel jeho smrtonosnou tlamu v dostatečné vzdálenosti od svého těla. Druhá akce následovala vzápětí. Chlapec polapil dalšího z hadů do volné dlaně a obě ruce s kroucícími se zabíjaky zvedl vysoko nad hlavu. Dav ocenil jeho výkon potleskem. To hlavní mělo teprve přijít.

Chlapec stále držel oba hady, kroužil okolo třetího a snažil se ho vyprovokovat k útoku. Vydrážděný plaz se náhle vztyčil do

výše chlapcova pasu a vrhl se proti němu. Lovec hbitě uskočil, prudce se sehnul a v nestřeženě rychlém okamžiku zaťal své zuby do nejužší části trupu, těsně za hadovou hlavou. Vztekly útočník výhrůžně syčel, svíjel se, stahoval smyčky kolem chlapcovy šije, ale zůstával uvězněn v pevném stisku dětských úst. Několik přítomných žen vyplašeně vyjeklo, zatímco jejich partneři zasypali úspěšného lovce bankovkami.

„Je to podfuk,“ poznamenal kdosi. „Hadí mají vytrhané jedové zuby a hoch nic neriskuje.“

Chlapec nic nenamítal. Netečně, jakoby kritiku neslyšel, odhodil plazy do připravené drátěné bedny a mezi ně vpustil pár drobných hlodavců. Trvalo chvíli a zavalitá chlupatá těla se začala třást v smrtelné křeči. Dav zaraženě ztichl a déšť bankovek se znovu rozpršel.

Zázračný kámen

Svatí mužové a členové hadích bratrstev se obvykle vyhýbají obdobným okázalým demonstracím svých schopností. Předvádění je jen tehdy, když chtějí symbolizovat neomezenou moc ducha, nebo si vysloužit skromnou almužnu. Věří, že s pomocí dokonalé koncentrace lze plazy zbavit smrtelných zbraní a využít jejich magickou sílu ve prospěch člověka. U hrobu pira Namana Shaha v pákistánském Umakortu se scházejí vyznavači hadího kultu. O jejich zázračných kouscích se tradují neuvěřitelné historky. Mnozí z nich strávili celé dny v obležení prudce jedovatých hadů a přesto vyvázli nezranění a dokonce i tehdy, byli-li uštknuti. Naprostou imunitu vůči jedu jim prý zajišťuje zvláštní pórovitý kámen, připomínající onyx s bílou skvrnou. Kámen je nutné přiložit na krvácející ránu, k níž pevně přilne a odpadne teprve, až do sebe vstřebá všechny jed. Hadí prý přítomnost tohoto zázračného prostředku spolehlivě vycítí a na jeho majitele většinou vůbec nezaútočí.